

IV

ІНФОРМАЦІЇ

ЕКУМЕНІЗМ І ПРОБЛЕМИ МІЖКОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Під такою назвою на базі Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України відбулася 29 травня 2001 року міжнародна наукова конференція. Окрім українських науковців і практиків релігійної сфери, в роботі конференції також взяли участь гості з закордону. З привітаннями виступили Ярослав Яцків – перший заступник Міністра освіти і науки України; Інґвіл Торсон Плеснер – секретар Європейської Ради церков (Норвегія); о. Йосиф Май – співробітник Східної Секції Папської Ради у справах Підтримки Єдності Християн (Апостольська Столиця); Віктор Бондаренко – голова Державного комітету України у справах релігій; Олексій Онищенко – академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України; Анатолій Колодний – президент Української Асоціації релігієзнавців; Ніколас Гвоздев – заступник директора Інституту церковно-державних студій ім. Доусона Байлорського університету (США).

На першому пленарному засіданні "Християнський екуменізм: реалії і можливості в Україні" були заслухані доповіді П.Яроцького "Український екуменізм: історичне підґрунтя, богословські проблеми, вимоги часу"; Е.Мартинюка "Екуменізм, конвергенція, єдність"; о. Йосифа Май "Діалог між католиками та православними: нинішній стан та перспективи в Україні"; Е.Кларк "Міжнародні підходи у вирішенні міжконфесійних конфліктів"; Н.Гвоздева "Погляд американських православних на проблеми екуменізму".

На другому пленарному засіданні "Візит Папи Римського Івана Павла II в контексті відносин християнських конфесій України" виступили з доповідями В.Єсленський ("Екуменічний рух перед викликами ХХ століття"), А.Колодний ("Візит конфесійного примирення"), М.Гайковський ("Папа Іван Павло II і Україна"), І.Шевців ("Ідея Української Православно-Вселенської Церкви"), О.Недавна ("Проблеми міжцерковних відносин Української Греко-Католицької Церкви").

Працювало 4 проблемні групи: "Православно-католицький діалог: реалії і можливості", "Протестантизм і неохристиянство в контексті релігійного життя України", "Міжцерковні відносини в сучасному православ'ї: проблеми і перспективи об'єднання", "Нехристиянські релігії в християнському середовищі України".

По закінченні конференції її учасники ухвалили заключний документ.

* * *

Заключний документ міжнародної конференції “Екуменізм і проблеми міжконфесійних відносин в Україні”

(Київ, 29 травня 2001 р.)

На порозі третього тисячоліття в усій історично доленосній значущості постає питання про роль і місце України, українського християнства, всіх українських церков у християнській Європі, маючи на увазі і геополітичне, і конфесійне положення України між Сходом і Заходом. Ця проблема має ряд вимірів: перший стосується ролі і місця Української церкви в історії, культурі, духовному житті українського народу. Другий – будь-які зрушення, так потрібні в цьому напрямі, неможливі без досягнення примирення насамперед в українському православ'ї шляхом налагодження екуменічного діалогу між всіма його трьома гілками. Третій – полягає в тому, що інтегруватися в християнську Європу українські християнські церкви зможуть, зберігаючи властивий українському народу дух толерантності, терпимості, доброї волі до всіх віровизнань і національних культур багатонаціональної і багатоконфесійної України.

Всі ці аспекти зовнішнього і внутрішнього розвитку релігійно-церковного життя можуть стати міцною основою, надійним підґрунтям сучасного українського екуменізму – руху за примирення, зближення, а в майбутньому і об'єднання всіх гілок українського православ'я.

Без усвідомлення ієрархією всіх українських православних церков конфесійної єдності як чинника консолідації українського суспільства, без енергійних зрушень в бік екуменічного діалогу, без рішучого мораторію на конфронтацію Православна церква в Україні, як і будь-яка інша українська християнська церква, не посяде належного їй конструктивного місця в суспільних процесах, а релігія загалом не

виконає своєї ролі в національному і духовному відродженні України. Про це свідчать уроки нашої історії – і державно, і церковної.

Великою загрозою для України є можливий вплив тієї чи іншої Православної церкви на поглиблення регіоналізації України, її етнічне розшарування: скажімо, Центр і Західна Україна – сфера впливу УПЦ Київського патріархату або ж УАПЦ; Південь і Схід, так би мовити, канонічна територія УПЦ, яка перебуває в канонічній і молитовній єдності з Московською патріархією. Це поглиблюватиме політичне напруження в суспільстві, створюватиме проблеми в міжнаціональних стосунках, негативно позначатиметься на національній безпеці України.

Кризу в українському Православ'ї необхідно оцінювати в контексті реальної релігійної, політичної, духовної ситуації в Україні. Самостійне значення цього міжцерковного конфлікту було б незначним, якби він не мав під собою соціально-політичного ґрунту. Дедалі більше політизуючись, цей конфлікт, як кризовий стан українського православ'я загалом фактично являє собою релігійну трансформацію політичного протиборства.

Де ж вихід? Він, звичайно не в орієнтації на Константинополь чи Москву. Вихід у мобілізації внутрішніх ресурсів українського православ'я всіх трьох церков.

Ідея об'єднання всіх православних церков в єдину Помісну Українську Православну Церкву – шляхетна, патріотична, зрештою, богоугодна, але вона має визріти насамперед у серцях і помислах всіх ієрархів українського православ'я трьох гілок, бути зрозумілою і прийнятною для загалу віруючих. Реальний ґрунт під здійснення цієї ідеї, закладений в екуменічній молитві – заповіті Ісуса Христа “Щоб були всі одно” (Ів. 17:21), вимагає глибоко засвоєння церковною, духовною і, зрештою, національно ментальність.

Папою Іваном Павлом II, візит якого в Україну має велике екуменічне значення, акцентується увага на тому, що “повний образ Вселенської Церкви не може бути виражений лише однією традицією або спільнотою, яка протистоїть іншій”. Шукати спілкування між християнським Сходом і християнським Заходом, вважає понтифік, “це волення Риму, волення Константинополя, волення Москви, це волення всього християнства, обох Америк, Африки, Азії – всіх, це волення нової євангелізації”.

Папа самокритично оцінює ситуацію, яка заважає досягненню єдності між християнським Сходом і християнським Заходом. Тому він вважає, що християнська церква повинна “дихати двома легенями”, тобто сповідувати східну і західну традицію.

Маючи великий досвід державних і пастирських візитів до країн з різною конфесійною конфігурацією, з досить відмінною історією і культурою, навіть з не зовсім демократичним ладом, Іван Павло II завжди знаходив спільну мову з усіма людьми доброї волі, незважаючи до якої політичної, ідеологічної чи релігійної орієнтації вони належать. Понтифік завжди знаходить потрібну тему і адекватну їй стилістику зустрічі, а також змістовну тональність розмови з усіма своїми співбесідниками.

Іван Павло II вперше приїздить в Україну. І всі українці спостерігатимуть за перебігом цього візиту. А почнеться він з традиційного папського жесту шаноби і поваги до землі і народу, що на ній проживає, – низького вклоніння українській землі. Отже, скажемо і ми нашому гостю з Риму – Ласкаво Просимо!

Український екуменізм – це реальний, логічний і виважений шлях до зближення і примирення українських церков – православних, католицьких, протестантських. Український екуменізм – це спосіб мирного співжиття християнських церков з одним східним обрядом, майже з одними догматами, з однією Християнською Конституцією – Християнським символом віри. Тут, в головному, що поєднує ці церкви, немає жодних протиріч.

Український екуменізм – це добра воля, християнська чеснота слухати, розуміти і прощати один одного. Український екуменізм – це зняття невластивості для змісту християнськості, церковності, духовності і, зрештою, людської культурності міжцерковної ворожнечі.

Складовими екуменічних дій можуть бути спільні програми морального оздоровлення українського суспільства, боротьба з його духовною і біологічною деградацією, підтримка різними заходами, притаманними релігійним традиціям, процесів українського державотворення; спільні дії всіх українських церков під час важливих ювілеїв, подій, дат в історії України, церковної історії зокрема, української культури.

ПРОФЕСОРУ АНАТОЛІЮ ЯРТИСЮ – 70

Анатолій Васильович Яртись пройшов славний трудовий шлях – від студента до професора кафедри історії та теорії культури Львівського Національного університету імені Івана Франка, самовіддано працював на різних ділянках університетського життя, зарекомендував себе як досвідчений педагог і вихователь студентської молоді, вчений і організатор навчально-виховного процесу, взагалі як чуйна і скромна людина.

Народився Анатолій Васильович 7 травня 1931 року в селі Седліска. Це Замостянський повіт Люблінського воєводства (Польща). У 1957 році закінчив історичний факультет, а в 1963 році – аспірантуру при кафедрі філософії університету. В 1967 році А.В.Яртись успішно захищає дисертаційну роботу на здобуття вченого ступеня кандидата філософських наук. У 1989 році Державний комітет СРСР по народній освіті присвоїв йому вчене звання професора по кафедрі історії релігії і атеїзму. Працював у Львівському Національному університеті імені Івана Франка зав. кафедрою культурології, проректором з навчально-виховної роботи.

Професор А.В.Яртись має вагомі здобутки у науковій роботі. Він опублікував понад 100 наукових праць, серед яких у співавторстві три монографічні роботи, два навчальних посібники з історії української та зарубіжної культури. У творчому доробку науковця чимало праць з релігієзнавства. Він незмінний учасник Львівського Міжнародного Круглого столу “Історія релігій в Україні”, один з авторів “Релігієзнавчого словника”, подав статтю-довідку до трьохтомної “Енциклопедії релігій”.

Українська Асоціація релігієзнавців, Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України, всі ті, хто давно знає та шанує Анатолія Васильовича, приєднуються до привітань йому з нагоди ювілею і зичать міцного здоров'я, життєвого та творчого довголіття, добрих учнів та всіляких гараздів.

З роси і води, дорогий Ювіляре!

Релігієзнавчі конференції, колоквиуми, круглі столи II половини 2001 року

Назва конференції	Дата	Масштаб	Місце проведення Адреса і контакти
Виховання молоді на християнських моральних цінностях	25-26 липня	Міжнародна науково-практична конференція	Острог, Національний ун-т “Острозька академія” (В.М.Жуковський) 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2 Тел. (03654) 2-33-42 Email: vmzhukov@uosa.uar.net
Україна-Вірменія: історія і сучасність	21-22 серпня	Міжнародна конференція	Київ, Інститут сходознавства НАНУ (Ігор Миколай. Семиволос) Тел. 229-07-72
950-річний ювілей Києво-Печерської Лаври	27 серпня	Всеукраїнська конференція	Київ, Товариство “Просвіта” Київ, Музейний пров., 8 Тел. 228-24-63
Біблія на теренах України	26-27 вересня	Всеукраїнська конференція	Київ, Українське Біблійне Товариство, Українська Асоціація Релігієзнавців (УАР), Відділення релігієзнавства Ін-ту філософії НАНУ (ВР ІФ НАНУ) 01001, Київ, Трьохсвятительська, 4, кімн. 323, 324, 301 Тел. (044) 229-04-18, 229-48-12
Українське релігієзнавство: історія, проблеми, перспективи	28 вересня	Всеукраїнський колоквиум	Київ, УАР, ВР ІФ НАНУ Тел. 229-04-18, 229-48-12
Роль християнства	Кін.	Міжнародна	Рівне, Рівненський

у формуванні слов'янських народів	вересня – поч. жовтня	конференція	інституту слов'янознавства (Кралюк Петро Михайлович) 33028, м. Рівне, вул. Толстого, 3, (для наукового відділу) Тел. (0362) 22-00-75, 26-99-09 Email: rissksu@rivne.com
Роль науки, релігії і суспільства на формування духовної особистості	15-16 жовтня	Всеукраїнська конференція	Донецьк, Донецький Інститут Штучного інтелекту Тел. 92-60-82)
Християнство і мораль	Третя декада жовтня	Всеукраїнська конференція	Тернопіль, Тернопільська державна медична академія 46001, Тернопіль, Майдан Волі, 1 Тел. (0352) 22-45-54 Ф. 22-41-83 Яковенко Ольга Іванівна
Філософські, культурологічні, релігієзнавчі аспекти осмислення сучасного світу та їх науково-методичне значення	25-26 жовтня	3-тя Всеукраїнська науково-методична конференція	Запорізька державна інженерна академія (Барякін В'ячеслав Миколайович) Тел (0612) 59-72-03(д.) E-mail: bar@zgia.zp.ua 69006, Запоріжжя, пр. Леніна, 226, ЗДІА Тел. 60-13-56 Факс 39-11-92
Нові релігійні течії в духовному і правовому полі України	Листопад	Всеукраїнська конференція	Київ, УАР, ВР ІФ НАНУ Тел. 229-04-18)
Релігія за умов модерну і постмодерну	Грудень	Всеукраїнський колоквіум	Київ, УАР, ВР ІФ НАНУ Тел. 229-04-18